

TELEGRAFUL ROMÂN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:

Pentru Sibiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarhie pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru străinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecezane Sibiu, strada Măcelarilor 37
Correspondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român”, strada Măcelarilor Nr. 45
Epistolele nefrancate se refuză — Articuli nepublicați nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:

Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rëndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiu, 2 Octobrie, 1892.

De trei zile împăratul Germaniei e ôspele monarhului nostru. și în onôrea lui frumosul parc din Schönbrunn a îmbrăcat haine de sêrbătore. și festivitățile îndatinatate urmază una după alta.

De câțiva ani încôce alianța dintre monarchia austro-ungară și marele imperiu Germania devine tot mai reală, legăturile devin tot mai intime și acesteia intimității se dă eclatantă espresiune prin ceretarea și întrevăderea monarchilor.

Și cu cercetarea de acuma a monarhului nostru din partea junelui împărat german se urmărește tot același scop. Intimitatea dintre capetele încoronate, pretenția între cele 2 armate, identitatea întereselor între popôrlele din aceste 2 împărății, și scopul final: susținerea păcei europene spre binele și fericirea popôrlelor, acestea sunt accentuate, acestea vor fi accentuate și din incidentul acestei visite a împăratului Germaniei.

Persôna împăratului rege al nostru, care e punctul mijlociu, în jurul căruia se învêrtesc celelalte somități militare, cari au fost presente la sosirea împăratului german și la festivitățile arangiate în onôrea lui, ministrul de esterne, care reprezintă monarchia în afară, apoi ministrul Taaffe, toți acestia dau dovadă în fața lumii, că alianța între noi și Germania, că alianța între cele 3 puteri din centrul Europei se basază pe intimitatea între monarhi, încrederea reciprocă între cele două armate și pe înteresele materiale și morale ale celor două monarhii.

Dôră nici nu era trebuință să se dea dovești prin visita împăratului german basei firme și nealterate a alianței între noi și Germania, și pôte nici nu se făcea, dacă unele semne din incidentul nôuelor convențiuni comerciale nu ar fi prezentat o rêcire între rapôrtele dintre aceste 2 monarhii.

Cordialitatea, cu care a fost primit împăratul Germaniei a împrăștiat ori ce îngrijiri, și ađi alianța ni se prezintă în totă puterea sa.

Deși visita împăratului Germaniei pôrtă caracterul unui act de cortozie, și ca să apară așa, împăratul nu a luat cu sine pe cancelarul responsabil pentru politica esternă a Germaniei, deși visita are caracterul unei etichete indispensabile în stadiul intim de ađi al alianței dintre monarchia austro-ungară și marele imperiu german, totuși din toate părțile i se atribue și o mare importanță politică.

Deodată cu vestea despre visita împăratului german la curtea din Viena s'a ivit scirea, că im-

păratul și regele nostru va avea întrevădere cu țarul Rusiei în Skiernevița, și scirea acesta s'a ivit pentru ca îndată să și fie desmîntită.

Pentru ce s'a ivit această scire, și pentru ce a trebuit să fie ea desmîntită, vor sci-o acesta cei ce pôrtă politica cea înaltă a Europei. Pentru noi ajunge să înregistrăm scirea și să nu perdem din vedere ceea ce ni se spune, că întrevăderile personale ale monarhilor întăresc bunele relațiuni ale țerilor lor, și neîncrederea face să transpire un fel de răcătă, căreia i lipsește farmecul convenirei personale.

Altcum între alianța puterilor din centrul Europei și între staturile, cari nu aparțin ei, recătă începe a se manifesta tot mai tare, și lucrurile au ajuns până a se vorbi de o contra-alianță formată din republica francesă, Rusia și Vaticanul. Intimitatea din Rusia și republica francesă s'a manifestat destul de clar numai cu câteva sêptemâni înainte de acesta, când presidentul republicii francesă a sărutat pe Pussin. Apropierea Vaticanului de republica francesă o a decretat Papa fără nici o rezervă și ținuta bisericii catolice în cestiunea căsătoriilor mesocate în Ungaria se consideră ca demonstrațiune contra triplei alianțe.

Sunt deci și semne pentru partea politică a acesteia vi-ite, chemate a închege tot mai mult relațiuni interne și la noi. Și la acesta ar trebui se reflecteze și marii nôstri politici români, cari urmază o politică, pe care numai schimbarea sistemului din ambele imperii o ar putea realiza în totalitatea ei.

Consecințe.

Sibiu, 2 Octobrie, 1892.

(br.) La depărtarea sa din fruntea guvernului dl Tisza s'a retras cu gândul de a se reintôrce éráși pe banca ministerială, de a lua érsi cârma statului în mână, și de a figura ca bărbatul cel mai capabil, singurul bărbat, care astăzi e în stare să mîce róta statului în jurul osiei.

Un om, cum a fost și dl Tisza, s'a depărtat cu greu, s'a depărtat silit, căci în adevér cu greu și vine ca după o domnie de ani 15, să te depărtezi dela postul înalt, din care trăgând cu ochiul, tôte lucrurile să se îndrepte după sprâncenă.

Și în concepțiunea sa politică, dl Tisza s'a înrolat ca simplu gregar între deputații guvernamentali și cuvântul seu l'a rostit în dietă numai rar, de tot rar, pentru-ca să nu-i se dîcă, că nu vorbesce.

vara. Săditul de tómnă de multe ori numai în ca sul acela are reușită, dacă se face în lunile cele dintâia ale tómnii, ca până érna să se pôta prinde pomii, căci la dincontră preste érnă degerând, — înteleg pământul rigolat — se pufăște și astfelu pomișori mai gingași se sîulg afară de ger. E mai recomandabil deci a ne mărșini pelângă plantarea de primăvara, aședând cu mâna țerina pelângă rădăcinele pomilor.

Este fôrte neplăcut ochilor, când intrăm într'o grădină și acolo vedem pomii împrăsciați în drépta și în stênga fără nici o rânduală. Ér dincontra, ce aspect plăcut e, când pomii se întind în șiruri drepte și regulate! Deci a-i sădi în șiruri drepte nu numai că e plăcut și frumos, dar e și mai cu scop, cu deosebire sădindu-i în șiruri drepte dela mēdăđi spre mēdă-nôpte, rađele sórelui pot stăbata pretutindea, putându-se constata astfelu cu ușurință și trebuintele și starea pomilor preste tot.

Condițiunea cea mai priinciosă desvoltării și rodirei pomilor și a legumelor, este distanța, având fitorii pomi unde-și resfira rădăcinele și coróna de multeori fôrte estinsă. Deasemenea și legumele frunđele lor. Având în vedere într'o grădină cu deosebire pomii, distanța lor, pelângă împrejurările locale, mai atárnă în deosebi dela specia pomilor și pentru aceea e fôrte greu a spune cu siguranță, care pom ce distanță pretinde. Totuși nu am încungiurat a aminti cel puțin aprocsimativ, următóarele distanțe:

Acésta a fost politica din partea dênșului și tot politică a fost, că la depărtarea sa n'a voit să se învrednicéscă de nici o distincțiune, a voit să se depărteze popular.

Căci drept la distincțiuni avea. Avea mai vêrtos în politica sa față cu naționalitățile, în carea după o domnie de 12 ani, a putut striga cu emfasă, că le-a sdrobot la pârte, că a nimicit toți sobolii și că nimiciți, odată nu vor mai putea scormoni terenul, pe care se propagă cu atâta tenacitate ideea statului magiară, pe care se sémână cu atâta predilecțiune ura de rasă și se culeg cu mulțămire ródele magiarisărei.

La acest titlu a ținut mult fostul ministru president și a cugetat, că astfelu lucrând, își va lua plata sa din partea națiunii magiare și va rămâne popular, de tot popular în cercurile magiare, ér popularitatea sa îi va aduce folos cu mult mai mare, decât tôte distincțiunile, ce putea să le aibă.

Durere numai, că opoșiția în ura ei personală n'a cunoscut margini, i a contestat tôte meritele din simpla causă, că era susținut la putere de sus.

Un om cu ambițiuni însé cum a fost și dênșul, se simte greu a umbla în rëndurile gregarilor: un conducătoriu se simte umilit, după ce a raportat atâtea „bravuri” și „isbândi” să fie aședat chiar și din necesitate în rëndurile cele din urmă.

Așa se esplică, că dl Tisza voesce să iasă éráși la ivelă, voesce să vorbescă lumea despre dênșul, voesce să ajungă la cârmă.

Promisiunea dată însé nu-i permitea să începă lupta pe terenul politic de stat, pentru a nu slăbi rëndurile partidului guvernamental, căci slăbit odată acel partid opoșițiunea, care mereu se îmbulđesce să ajungă la cârmă, ușor ar fi putut da lovitura de môrte guvernului și sub stégul ei, care'l pôrtă cu devisa: stêrpirea totală a naționalităților, s'ar fi adunat tótă suflarea magiară néoșă, ér dl Tisza fie din respectul ambițiuni, fie din al convingerii, nu putea să se înroleze sub acest stég, în urma scandalóselor întêmplări, inscenate de opoșițiune, și prin care dênșul a trebuit să trecă.

Dar o schimbare trebuia să se producă, lupta trebuia să se pôrte în o parte și așa a aflat de cuviință, că să o pună pe teren confesional și să pôrte luptă politică confesională.

Material pentru motivarea acestei procederi a fost din abundență și la timp oportum venit. Biserica catolică, prin ținuta față de stat și față de celelalte confesiuni, a provocat luptă între stat și biserică. Pacea confesională a fost tulburată, legea din

FOIȚA.

Cultura grădinilor și folosul lor.

(Urmare).

Fiind pământul astfelu împărțit și pregătit, urmază plantarea pomilor în tablele destinate pentru ei. Fie-că pomii sadinđi i-am pregătit noi însine într'o grădină provisorică, fie că îi procurăm de airea cu deosebire în cazul din urmă, trebuie să-i esaminăm din fir în pâr, ca nu cumva să plantăm pomi defectuoși, ci cât se pôte de robuști, având rădăcini rămurose și puternice, trunchiuri acomodate pozițiunei grădinei, coróna să aibă cel puțin 3—5 crângi cât de o potrivă. Sădirei trebuie să premérgă cu vre-o câteva luni înainte, facerea gropilor, dacă avem de a face cu pământ nerigolat, espunând pământul gerului și celorlalte influințe ale naturii până la plantare.

Gropile să fie mai spațiose și mai adênci, ca pomii să se sêdescă ceva mai adânc, pentru de a nu rămânea aședându-se afară goli și astfelu să se usce. În pământul rigolat, gropile nu se pregêtesc mai înainte, unde și așa pământul a fost scormonit de ajuns, nici să fac mai adênci și spațiose decum cere pozițiunea pomilor și starea rădăcinilor lor naturală. Sădirea se pôte îndeplini tómnă și primă-

Distanța la meri, peri și cireși ar fi cam 10 m.; la caiși, persici și pruni 4—6 m., la aluni și gutui 3—5 m., la nuci și castani 13 m., la tufe în general 2—4 metrii.

Acésta ordine în sădire, se pôte îndeplini cu esactitate prin ajutoriul unei sfóri, înodându-o la distanță recerută a respectivelor specii de pomi, la fie-care nod se face gropă, respective să sãdăsc pomul. Tot asemenea procedem și cu sădirea legumelor pretensive în ceea-ce privesce spațiul.

Profităm apoi prin acésta procedură și condițiunea de a se deosebi pomii în privința speciilor în anumite șire. De notat este însé la plantarea pomilor și păruitul; o condițiune necesară pentru de a scuti pomii de vânturile și vijeliile cele mari, cu deosebire în pozițiunile înalte și espuse vânturilor.

Satisfăcând acestor cerințe înșirate până aci, nicidecum nu se pôte privi îngrigirea și cultivarea grădinei de definitivă, precum fac mulți, cu deosebire dintre țerenii nôstri, cari sêdind odată pomii sau oltoindu-i, sau alte sémînțe sémânând sau sădind le lasă în grigea escluvivă a naturii, — ci acésta este o îngrigire numai elementară. Singur omul nu este pe deplin crescut și cult prin pregêtirile sale elementare, ci precum scim spre aș, putea dobândi pânea de tôte zilele, róda ostenelelor sale, trebuie a se pregêti în special. Și dacă acésta nu se întêmplă asemenea ródei tufelor spinóse necultivate, este și róda întreprinderilor lui.

1868 nu s'a mai respectat și planul ingenuității ministrului br. Eötvös a voit biserica catolică să-l nimicască.

Dl Tisza în era puterii sale s'a încercat să reguleze această afacere, dar rezultatele, la care a ajuns, au dovedit, că a fost greșit în calcul.

Prin ordinațiunea din Februarie a ministrului Csáky s'a escat o adevărată furtună în biserica catolică, care alimentată mai vârtos din partea clerului inferior, luase un curent puternic, încât statul se vedea strimtorat și aplicat a intra în pertractări.

Tot acest ministru s'a vădit necesitat a declara în timpul mai recent, că va regula afacerile interconfesionale și va aplană certele religioase politice. Cestiunea căsătorii micste și va afla soluțiunea prin introducerea facultativă și parțială a matriculelor în puterea statului; statuarea legală a libertății religioase și în fine recepțiunea religiei israelite.

Afacerile s'au incurcat însă tot mai tare, biserica catolică a luat o pozițiune tot mai hotărâtă, pacea confesională s'a turburat, și acesta a dat ansă la discuțiuni și vederi deosebite în sinul cabinetului.

Momentele au fost oportune și dl Tisza în calitate de curator bisericesc al unei părți din biserica protestantă, a ținut să accelereze rezolvirea cestiunii, carea conturbă pacea confesională, prin vorbirea sa politică-biserică, rostită la Comarom.

Lucrurile au mers acum tare departe, majoritatea cabinetului a hotărât căsătoria civilă obligatorie și, aprobată această odată din partea coronei, sunt provocate toate bisericile la luptă.

Nu scim unde se vor sfârși aceste lupte, și cum se vor sfârși, precum nu scim, cine va fi chemat să aplaneze cestiunea: dl Szapáry sau dl Tisza!

Revista politică.

Călătoria ministrului president la Viena, după cum anunță foile din Budapesta, își are cauza în criza ministerială. Majoritatea consiliului de ministri a adus adecă un conclud referitoriu la introducerea căsătoriei civile obligatorie, cu care însă ministrul president nu e învoit. Se ascéptă acuma cuvântul coronei, care poate aplană ori apoi poate duce la o înăsprire a crizei.

Scirile foilor oficiose, că ministrul Szapáry a mers la Viena pentru întimpinarea împăratului german, nu au nici un temei, căci la primirea oficială, tot după raporturile lor, n'au fost decât ministrii Kálnoky și Taaffe.

În comisiunea ungară pentru armată a venit la pertractare bugetul ordinaru. S'a aprins o vie discuțiune în cestiunea prafului fără fum, care s'a terminat cu aceea, că această discuțiune se se reîncepă de desbaterea bugetului estra ordinaru. Ministrul Bauer a vorbit mult în această cestiune, fără însă a atinge cu un cuvânt misterioasă afacere pentru a da lămuriri, densus s'a ținut mai mult în termeni generali. Șef redactorul ziarului „Magyar Hirlap” Horvath, simțindu-se ore-cum ofensat prin espunerile ministrului, a adresat lui Bolgár o scrisoare, în care acesta e rugat să cêră ministrului deslușiri cu privire la espectoratiunile lui, dicens între altele: „Un grabnic răspuns nedubios și clar datoresce Esceleția Sa atât în poziția portopeului de oficer cât și în poziția de ministru constituțional”. Desbaterile pentru întărirea contingentului de prezență a

Holdele plugarilor noștri, nu sunt cultivate prin aceea, că ară pământul de trei ori și-l sémână cu grâu. El scie bine, că dacă nu o plevește, nu o sêcărește și nu o supune la o mai departe îngrijire în multe casuri, recolta numai jumătate sau a treia parte este de soiul ce au sémănat și ceialaltă parte sunt alte produse ale pământului. Tot asemenea este și cu grădina. Deci îndată după sădirea pomilor, spre a grăbi înrădăcinarea, prinderea și a împedea peirea lor prin uscăciune, urmază udatul, dimineța înainte de răsăritul soarelui și sêra după apunerea soarelui. Prin udat apropiem țărâna aședată cu mâna printre rădăcini, și astfelu ajutăm împreună cu natura prinderea pomilor. Udatul se repetă decâte ori se ivește trebuință. Tot asemenea plivitul și săpatul. În tocmai această procedură se aplică și la legumele aflătoare în grădini, interesându-ne tot în același timp și de ele precum și de toate plantele. Cultivarea legumelor se repetă an de an, a pomilor însă se face pentru mai mulți ani, ba chiar și pentru vécuri, pretinsând astfelu mai multe ostenele: Căci dupăcum vom vedé mai târziu pomii se cultivă și după rodire.

De îngrijirea în anii cei dintâi cu deosebire a pomilor mai aparțin următoarele: Curățirea pomilor de mlădițele crescute aproape de pământ și pe trunchiu în sus, retezarea crengilor de un an, rărirea crengilor, curățirea de omide și alte insectes tri-căciose și croirea coronei.

Va urma.)

dat ansă la vehemente discuțiuni. La finea desbaterii delegatul Ugron a adresat ministrului vorbe drastice.

Președintele delegațiunii austriace a declarat delegațiunilor, că este cu neputință de a amêna lucrările, delegațiunea prin urmare a renunțat la amênare. Comisiunea bugetului și'a reluat lucrările sale Joi la Budapesta.

Comisiunea marinei delegațiunei unguresci a votat bugetul marinei. Admiralul Sternek a declarat, că, în urma deschiderei apropiate a porților de fer, va trebui să sporească numărul monitorilor în Dunăre și va lua de acolo câți-va torpilor, pe care îi va duce la Pola.

Admiralul Sternek a anunțat comisiunei delegațiunei unguresci, că construirea primei corăbii pentru apărarea litoralului se va termina preste 4 ani. A doua corabie, ale cărei cheltueli figură în bugetul estra-ordinar, nu va servi ca să sporască efectivul flotei, ci pentru a înlocui un cuirasat, de care nu se mai pôte servi. Admiralul va înscrie în viitorul buget cheltuelile pentru o a treia corabie destinată apărării litoralului. —

Din incidentul sosirii împăratului Wilhelm la Viena, „Wiener Abendpost” dela 10 Oct. scrie următoarele:

„Majestatea Sa împăratul german va sosi mâine în Viena. Poporațiunea capitalei imperiului și dimpreună cu acesta întreaga Austro-Ungarie salută pe înaltul amic și aliat al Maj. Sale monarchului nostru, cu sinceră stimă și cu cea mai călduroasă simpatie. Poporațiunea, care vede în întâlnirea devenită tradițională și în relațiile intime cu domnitoriul imperiului vecin o nouă întărire și o nădejde a binecuvântatei alianțe, căreia Europa, de un șir lung de ani, pôte să i mulțămescă pacea de carea se bucură. Această alianță, basată pe comunitatea neschimbată a intereselor și completată și întărită prin alipirea de ea a Italiei, a intrat deja în carnea și în sêngele poporului. Frumosele vîrtuți monarchice, cu cari este înfrumșetată purtătoriul coronei germane, ca și iubitul nostru monarch, mai departe respectul adênc, ce l'a manifestat împăratul Wilhelm față de nobilul nostru domnitori: toate acestea au căscigat pe partea împăratului german ori ce inimă de dincôce de stêlpul negru-galbin dela frontieră, și astfelu astăzi milioanele inimelor fidele ale austriacilor și maghiarilor salută din adêncul lor pe amicul și aliatul înaltului lor domnitori.”

Cu toate că nouăle proiecte militare ale guvernului german sunt înaintate deja ministeriului prusian, care are să se pronunțe asupra lor, nici azi n'a transpirat în presă ceva cu totul pozitiv asupra acestor însemnate proiecte.

După informațiile cele mai probabile ar fi vorba de a se spori cu 95.000 de ômeni cifra contingentului anual.

Până acum sporirile succesive ale efectivelor ridicaseră contingentul la patru sute douăzeci și cinci de mii de ômeni, și se scie câte discuții și protestări au ridicat pe rând aceste sporiri. E neîndoiș, că o altă sporire, și încă una atât de considerabilă cum e această, care se anunță acum, va ridica érași clamori teribile, și secretul sub care se păstrează proiectele militare pare a trăda tocmai o astfel de témă.

Sporirea forțelor militare în această măsură ar costa, după calculele unor diare, vre-o sută de milioane, abstracție făcându-se de cheltuelile pe care le-ar necesita conștruirea de casarme, uniforme și armamentul. Ér în ce privește acoperirea acestor cheltueli, corespondentul din Berlin al ziarului „L'Indépendance Belge” e informat că se proiectează impunerea unor obiecte de consumație „din cele mai aprețiate în Germania și care, deși n'ar fi strict indispensabile, au intrat în obiceiurile vieții de toate zilele”

„În nici o țără, dices citatul corespondent, nu se bea comparativ atâtea bere ca în Germania, nicăiri nu se fuméză atâtea. Nu vorbesc numai de falșii bogați cari, pentru a ocupa o locuință luciosă, își impun mii de sacrificii, cari posedă un salon, dar dorm în odaie infecte, cari d'abia să hrănesc, dar se duc vara la băi; sunt o mulțime de ômeni sêraci cari și-ar trage dela gură ca să-și pôtă plăti o țigară sau o pipă și un păhar cu bere. Ei bine, tocmai la impunerea acestor două articole de consumațiune se gândesce guvernul german.”

Nu sunt înse numai temerile acestea, care preocupă. Mai este și témă d'a nu se găsi capitalurile necesare decât cu dobândă de usurar, dar mai ales témă, că centrul ultramontan, foarte maleabil pentru moment și partidul conservator ostil în aparență noului sistem, dar în realitate ostil numai reducerii timpului de serviciu, să nu facă a li se plăti concursul concesiunei religioase și reacționare.

„Deja se vede, — dices corespondentul citat, — venind după proiectele militare o lege a instrucției elaborată după principiile scumpe fostului ministru pe Zedlitz. De asemenea există și temerea d'a se

vedea ieziții reintrând în țără, și alte măsuri favorabile partidelor clericale și reacționare.”

Va se dicsă, pe lângă frica de impositie noi asupra unor obiecte de consumație predilecte poporului german, mai este și această frică a unei coaliții clericale-reacționare.

În fața acestei primejdii, grupurile liberale din drépta și din stânga simt și ele d'a se uni; s'a inventat „cartelul roșu”, la care s'ar putea alia mulți conservatori, mai ales aceia, cari în sesiunea trecută și au dat ajutorul la căderea proiectelor clericale de instrucție.

Étă. — dices resumându se corespondentul berlinez, — cercul în care evoluéză acum politica germană. Se pornesce dela proiectele militare pentru a se ajunge la concentrarea partidelor, care trebuie să ducă la eșecul acestui proiect, ca și la al proiectelor de nouă impositie și de realizare a unor vechi dorințe clericale și reacționare. —

„Nu se va eși din acest cerc în decursul sesiunii viitoare, care va fi foarte importantă, deși scurtă, căci se asigură că, în cas de respingere a proiectelor militare, guvernul va disolva parlamentul imperial.”

„Nu se admite, în genere, că ministeriul, dacă crede că trebuie să cêră sacrificii atât de considerabile pentru a statori siguranța statului, nu se va da îndărăt dinaintea eventualității unei disolvări, afară numai dacă nu s'ar gândi a se retrage densus.”

Deocamdată se astéptă avisul ministeriului prusian asupra proiectelor militare.

Alcoolismul. — Cause și remedii.

Spre a-și satisface dorința de a bea, ômul nu s'a mulțămît cu vinul, cu berea și cu rachiu estras din câteva fructe: el și-a bătut capul și a reușit să estragă tot felul de sucuri, unele mai vătămătoare și mai otrăvitoare de cât altele. Pe acestea le a îndulcit și le a parfumat așa, că otrava a devenit plăcută la gust, că absinta a ajuns o beutură obicinuită. Pe lângă vin și rachiu, ômenii fabrică rachiu din sfeclă, din cartofi, din grâne și din lemn.

În vorbirea obicinuită se numesce tot alcool, atât spirtul de vin cât și acela scos din grâne și din lemn; însă aceste spirturi n'au aceleași însușiri și efectele lor asupra sănătății sunt cu totul diferite.

Poeții cântau odinioară beția cea veselă și vîioasă; cel ce se îmbăta era bine dispus, cânta, se veselea. Beția de astăzi, aceea datorită spiritului de grâne și de cartofi, nu numai că nu este înveselitoare, dar fieroasă și stupidă: este timp tóre, face din om o bestie fără conștiință, și-l împinge în tot felul de abuzuri și de crime. Bețivul de spirt este, după eum dices un autor frances, nebun, furios în timpul orgiei, ér după orgie paralică, mâinile tremură, ochii i se întunecă și dintr'un înalta se îndreptéză spre închisóre sau spre mormânt.

Și cum ar putea fi într'alfel, când nenorociților bețivi pe lângă alcoolul de grân li se dá atâtea substanțe otrăvitoare, ca: vitriolul, potașa caustică, esența de terpentină și altele cu cari se amestecă beuturile colorate ce se oferă color sêtoși de dênsele.

Cercetări făcute de specialiști, de doctori învățați, au dovedit în modul cel mai învederat că spirtul de grâne, de cartofi, de lemn și toate beuturile ce se fabricază dintr'ânsele, sunt foarte vătămătoare sănătății, produc bóle teribile nebuniei între altele. Doctorul Lunier dices în lucrările sale: „În departamentele, unde nu se produce vin, dar unde se fabrică spirt de grâne, de sfeclă și alte substanțe, sporirea numărului casurilor de nebunie cresce în raport cu consumațiunea alcoolului.”

Am putea cita suma de autori speciali, cari toți conchid că spirtul de grâne, de cartofi, de melasă, pre cum și licorurile ce se fabrică dintr'ânsele, sunt beuturi cari consumate cu compătare și totuși sunt vătămătoare sănătății, ér abuzul lor este cauza atâtor bóle îngrozitoare.

Nu se pôte aduce aceeași imputare vinului, rachiuului de drojdii de tescovină (lose) și de prune.

Toți igienisti încredințéză, că bând peste măsură din asemea beuturi, ômul se îmbată, însă această beție este neofensivă și ale căreia efecte dispar după trezire. Din contră, beția produsă de rachiu de bucăte, de sfeclă, de cartofi, ș. c. l. cufundă pe beutoriul într'o beție adinamică și stupidă, și câte odată pricinuesce chiar mórtea.

Ceea ce măresce pericolul este nu numai beutura spirtoselor de grâne dar mai cu samă falsificările beuturilor. Astăzi, cu progresul chemiei, falsificătorii s'au perfecționat, ei cu câteva picături fabrică, din spirtul cel mai vătămătoriu, țuică, rum, mastică, absintă, coniac, benedictină, pi-per-mint, în fine toate beuturile posibile.

În resumat, societatea modernă este foarte amenințată prin abuzul beuturilor spirtose și mai ales a celor fabricate din alcool de grâne.

Faptele fiind acestea, se nasce întrebarea: Cari sunt împregiurările cari contribuiesc a desvolta și a întreprinde această pornire și aplecare spre beutura spirtușelor? Causese sunt multiple. Mai întâiu este necumpătarea, lâcomia nesatiul omului care, fără nici o nevoie, bea tot ce-i ese înainte, și cu cât bea tot ar dori să mai bea. Este lume, care nu bea pentru trebuință, ci numai ca să bea, să petrecă timpul.

O altă cauză, și acesta este una dintre cele de căpetenie, este nenorocita deprindere, care se lătește din ce în ce mai mult, și care stă în aceea de a-și petrece bărbății timpul prin cărciumi, cafenele, cercuri, berării, după condițiunea socială a fie-cărui; în obiceiul de a-și lăsa soția și copii singuri și a-și petrece nopțile în localuri ca cele enumerate

Miseria, lipsa de cele întrebunțioase, contribuiesc asemenea a împinge pe povârnișul vițului beției. Nenorocității, cărora le lipsese pe alocurea chiar pânea, cred că găsesc mângăiere în câteva păhare de rachiu otrăvit. Pe câți nu-i aude cine-va dicând: bem ca să ne mai trecă de necaz.

În fine mai există o cauză și acesta este cea mai îngrijitoare, fiind că s'ar părea că dintr'ensă decurg mai toate celelalte, este slăbirea nepomenită a ori-căreia înfrânări morale și cari se manifestază între altele prin trebuință, prin turbarea de a bea alcool sub toate formele.

Acastă lipsă de înfrânare care a atăcat toate societățile europene, începând cu cele mai multe, și care este mai comună între clasele lucrătoare de cât intraltele, este, după unii autori, adevărata rădăcină a rēului, căci neînfrânarea în toate contribuie a slăbi toate resortele organismului național, îi moleșce, îl usază. Acesta este, după mulți scriitori, pericolul morții publice și alcoolismul este numai una dintre formele acestei desfrânări.

De aceea toți omenii de bine nu vād alt remediu mai eficace contra alcoolismului de cât lupta contra desfrânării morale, ridicarea nivelului moral al societății.

Ne unim pe deplin cu acestia, căci ori ce alte mēsurii s'ar fi luat contra alcoolismului, nu dic că nu vor produce ore care efect, dar nu pot să stirpescă rēul din rădăcină.

S'a propus ca mēsurii contra alcoolismului, împușinarea cărcimelor; cu această nu s'ar împușina consumațiunea alcoolului. S'a mai cerut înființarea de tace urcate cât de mari, asupra spirtușelor. Și acest mijloc s'a încercat, dar fără succes.

Ori cât s'au urcat tacele asupra spirtușelor, această n'a ostoit furia beției. Din contră s'ar părea, că cu cât se scumpesce rachiu, cu atât este mai falsificat și mai vătămătoriu

Avem convingerea dimpreună cu toți câți s'au ocupat de acest subiect, că prin mēsurii fiscale, prin urcarea de tace nu se va împedeca desvoltarea alcoolismului. Ba din contră, sunt mulți cari cred că impositul asupra alcoolului, prețul alcoolului și mijlocia consumațiunii pe cap, cresc într'o proporțiune statornică.

Acum avem monopol asupra alcoolismului, putem încredința însă că el pōte avea multe părți bune, însă nu credem că va fi având și însușirea de a stēpi alcoolismul. Să nu ne uităm, că aceea ce precupă și trebuie se precupe pe toți, este combaterea contra alcoolismului, ér nu sporirea veniturilor fiscalului, mai cu sēmă când s'ar proba, că prin această sporire nu se înlătură cauza alcoolismului.

S'a mai vorbit și despre societățile de cumpătare, după cum există în unele țeri și mai cu sēmă în America. Fōrte bun lucru, însă cu greu de realizat, căci cel ce se decide a se înfrēna, se înfrēneză, ér cel cădūt cu greu se pōte ridica prin societățile de cumpătare.

Ce ne rămâne dar de făcut față cu această bōlă distrugătoare, cu alcoolismul? Cum să luptăm contra beției, care amenință corpul și spiritul, societatea întrégă?

Mai întâiu să se ia mēsurii contra falsificărilor; să se pedepsescă aspru cei cari otrăvesc omenii.

Al doilea să se încurageze produțiunea rachiu-rilor de fructe, cari sunt cu mult mai puțin vătămătoare.

Al treilea se lucrăm prin toate mijlocele pentru a redeștepta spiritul de familie, tra-ul în casă

Mēsurile acestea sunt din cele mai lesne de aplicat, afară de a treia, și acesta pentru ca dela un timp încōce s'a cam înrădăcinat și la noi, vătămătōrea deprindere de a-și petrece timpul mai mult afară din familie. Cu toate acestea pentru-că rēul este ore-cum la început, cu stăruință vom reuși a l desrădăcina. Esemplul trebuie să-l dea cei mai luminați, cari își dau mai bine sēmă de gravele urmări ale traiului importat din afară.

Așa ne învață „Economia Națională“.

Varietăți.

* (Dela curtea română.) M. S. regele plécă peste câteva zile la Sigmaringen. După câteva zile de ședere lângă Augusta Sa mamă, M. S. regele va merge la Neuwied spre a vizita pe M. S. regina.

* (Monetele de argint convenționale.) Se anunță, că monetele de argint convenționale vor mai circula numai până la finea lunii lui Decembre. De atunci încolo ele se vor schimba cu un scădēmēt de 30 %

* (Himen.) Dl Aurel Decei, notariu în comuna Aciliu și-a încredințat de fiitōre soție pe d șōra Ioana Arseniu din Gurariului.

* (Atentat.) Diariului „Extrablatt“ i-se anunță din Londra, că pe când trenul separat al țarului intra în Skierneviza, a urmat o esplosiune de bōmbe cu dinamită. 14 pasageri au fost grav răniți, 5 omoriți. Trenul, în care se afla țarul, intrând pe alte șini, n'a fost vătēmāt. 40 persoane bănuite au fost arestate.

* (Procese de presă.) La informațiunile, ce le-a cerut deputatul Ugron referitoriu la procesele politice, ministrul de iustiție Szilagy a răspuns, că s'a intentat proces contra preotului din Sisesci Lucaci (se va pertracta la 12 Novembre), contra „Tribunei“, a „Replicei“, contra institutului tipografic, în care s'a tipărit memorandumul, contra diariului „Zastava“ și „Narodnie Noviny“.

* (Impēratul Wilhelm în Viena.) În 11 Octobre des de dimineță mare mulțime de omeni ocupa stradele ce conduc spre gara de nord a Vienei, unde era așteptat impēratul german. Când M. S. monorchul nostru trecu prin mijlocul mulțimei furtunoșe strigări de „hoch“ seaudiră din gurile tuturor. Pe peronul gării M. S. era așteptat de archiducii Carol Ludovic, Francisc Ferdinand, Albracht, Frideric Wilhelm, Reiner și Ferdinand, apoi de prințul prusian Leopold Frideric, prințul Günrher de Schleswig Holstei, prințul Filip Coburg, prințul Schaumburg-Lippe, ambasadorul german, prințul de Reuss dimpreună cu membrii ambasadei și de mulțime de somități civile și militare. Archiducii purtau uniforma regimentelor germane, ér Maiestatea Sa monorchul nostru uniformă grenadirilor prusieni cu marea cruce a ordinului vulturului negru

Musica militară, postată pe peronul gării, primi pe Maj. Sa cu imnul „Gotterhalte“. Puțin înainte de 12 ore intră în gară trenul, care aducea pe impēratul german. Wilhelm II purta uniformă de ofițer din cavaleria austro-ungară și se opri pe scările vagonului, ridicând mâna la chipiu în semn de salutare, când musica militară întona imnul german, apoi se dădu jos. Cei doi monarchi se salutară și îmbrățișară fōrte cordial. Ei conversară mai mult timp, mergēnd pe dinaintea gardei de onōre. După această impēratul Wilhelm se întōrse cătră archiducii austriaci, îmbrățișă pe Carol Ludovic și pe Albrecht, ér celorlalți le strînse cu căldură mâna. După ce i-s'au prezentat toți membrii suitei imperiale, impēratul Wilhelm merse cătră ofițerii germani alăreți, ce erau postați la o mică depărtare, distinse pe mulți dintre ei cu agrăire apoi plecă dimpreună cu monorchul nostru și cu suitele lor spre Schönbrunn prin Praterstrasse, Ringstrasse și Mariahilfstrasse, pretutindeni făcēndu-li-se mari și însuflețite ovațiuni.

În castelul din Schönbrunn impēratul fu primit de cătră maeștrul suprem de curte prințul Hohenhole, ór contele Coloman Hunyadi îl petrecu în apartamentul, ce i-s'a pregētit. Pentru a saluta pe impēratul german în Schönbrunn au fost orēnduți ministrul de esterne contele Kalnoky, ministrul președinte austriac contele Taaffe, și cei mai înalți demnitari ai curții.

La ôrale 4 d. a. a avut loc un prânz familiar. Impēratul german distinse pe contele Taaffe cu ordinul vulturului negru. Impregiurarea această a produs senzații, sciut fiind, că înainte cu câțiva ani impēratul Wilhelm n'a distins decât pe fostul ministru-președinte unguresc Coloman Tisza.

A două zi după vênătōre a cercetat impēratul Germaniei museul curții, după amēdi a fost un prânz de gală în Schönbrunn; nu ținut nici s'a un toast, ci monarhii au închinat de repețite ori cu păharul. Sēra a fost o reprezentațiune de gală în teatrul din Burg.

* (Postal) Direcțiunea telegrafică postală din Cluș escrie concurs pentru ocuparea postului de magistru postal clasa III în Cserna-Keresztur (comitatul Huniedōrei) Petenții sē-și înainteze cererile în decurs de 3 septēmāni numitei direcțiuni. Ei vor avē a depune o cautiune de 100 fl. Emolumente: 150 fl. salariu, 50 fl. paușal de cancelarie și 18 fl pentru inmanuare.

* (Constituire.) Societatea de lectură a tinerimei dela institutul teologic ortod. român din Arad, s'a constituit în ședința ținută la 9 Octobre n. a. c. pentru anul scolastic 1892/93 în următoriu mod:

De conducătoriu președinte s'a ales Prea Cuvioșia Sa dl protosincol Augustin Hamsea dir. sem;

de v.-președinte Andreiu Horvath, cleric cursul III; de secretariu Vasiliu Pap, cleric cursul II; de casariu Corneliu Stan, cleric cursul III; de notariu Gavril Cristea cleric cursul III; de v.-notariu Stefan Domocoș, cleric cursul II; de bibliotecariu Mircea E. Beșan, cleric cursul II; de v.-bibliotecariu Vasilie Romanul, cleric cursul I; de membrii în comisia literară: Traian Terebenți, Laurențiu Toader, clerici cursul III; George Pirtea, cleric cursul II; Ioan Plavoșiu, cleric cursul I; de membri în com. revisoră: Alecsandru Muțiu, cleric cursul III; Ioan Popoviciu, cleric cursul II; Lucian Secoșan, cleric cursul I.

* („Matița Srbska“). Zilele acestea s'a ținut în Neoplanta adunarea generală a Aociațiunei pentru cultura și literatura poporului sērbesc, numită „Matița Srbska“. S'a constatat, că averea aceleia este de 838 891 fl. Din venitele acestui capital se premieză scrieri literare, se tipăresc și edau cărți științifice, se impart stipendii la scolari sēraci etc. Adunarea gen. din est an a hotărīt să se dea: un premiu de 500 fl. pentru cel mai bun roman, dramă ori operetă; 300 fl. pentru cea mai bună scriere igienică, 100 galbini pentru o istorie a poporului sērb din Ungaria etc. Președinte a fost ales Miloș Dimitrievici, consilier r., care a declarat, că va sta în fruntea acestei asociațiuni numai până vor intra în vigōre statutele cele nouē.

* (Mormēntul lui Iisus cumpērat de englesi.) S'a constituit o societate englesă, care cu suma de 15,000 de franci voesce să cumpere o mică bucată de pământ, pe care se află mormēntul de pētră, în care a fost îngropat întemeiătoriu religiei creștine. Mormēntul îl descrie Oliphant astfel:

Înainte de a ajunge la mormēnt, treci prin o mică curte lungă de 4 metri. Lângă mormēnt sunt două petri mari. În drēpta e un mic coridor de pētră, care te duce într'un spaț subteran larg de 3 - 4 metri. De acolo te scobori într'o odăiță largă de 2—3 metri. Dela cei trei pāreți ai odăii duc trei eșiri mici în alte trei odăițe. Fiecare din acestea e lungă de 2 metri și largă de 3. De jur împrejurul odăițelor sunt bănci de pētră, pe cari se puneau cadavrele.

Oliphant dicē, că acesta e singurul mormēnt ovresc aflat în apropiere de marele cimitir al Ierusalimului — cimiter numit odată Golgotha și unde a fost rēstignit Iisus.

Generalul Gordon, care a trăit multă vreme în Ierusalim și care a fost omorit în Chartum, a șis, că acesta e mormēntul unde a fost îngropat Iisus Christos. Englesii voesc se cumpere locul acela, să-l îngrădescă frumos și să-l păstreze ca suvenir pentru toate vēcurile viitōre.

Mulțamită publică.

Cu ocașiunea petrecerei de vară arangeată în Cetea la 16/28 August a. c. în favorul înființării unei biblioteci populare în Cetea, au contribuit cu suprasolviri următori binefăcători:

Dumitru Bratu din Cetea cu 8 fl., Ioan Sava, primariu Cetea 4 fl. 80 cr., I. Bota, Cetea 2 fl., N. N. Teuș 60 cr., George Stan, Teuș 60 cr., Petru Raica, Cetea 20 cr., Nicolae Vărzar, Stremți 20 cr., Iliescu, preot Stremți 20 cr., A. Patachi, Mihalț 20 cr., N. Crișan, notariu Geomal 1 fl. 20 cr., N. Dărămuș, notariu Cetea 20 cr., G. Albu, Geoagiu 60 cr., Victor Ciora, invētătoriu Geoagiu 20 cr., V. Murgău, invētătoriu Geoagiu 60 cr., Z. Albu, Geoagiu 20 cr., P. Dan, Geoagiu 20 cr., V. Sociu, cleric Măjina 60 cr., N. Coman, Stremț 20 cr., L. Frăncu, Benic 20 cr., A. Pop, Benic 20 cr., Ioan Neagoe, preot Geomal 20 cr., Iosif Neagoe, preot Cetea 1 fl., Pompiliu Nobili, Benic 20 cr., G. Muncuș, Cricău 1 fl. 40 cr., d-șōra Muntean Cricău 40 cr., E. Raț, Teuș, 20 cr., Herm. Solomon Teuș 1 fl. 20 cr., D. Solomon, Teuș 20 cr., Clain Mih., Teuș 20 cr., I. Dărămuș, preot Mesentea 10 cr., Ant. Repede preot Geoagiu 20 cr., Stainberger David, Cetea 20 cr., d-șōra Bărsan, Cricău 20 cr.

Suma veniturii preste tot a fost 60 fl. 60 cr.; din cari subtragēndu se spesele de 38 fl. 26 cr. rămâne pe sama înființāndei biblioteci un venit curat de 22 fl. 34 cr.

Marinimoșii binefăcători, cari au binevoit a contribui cu suprasolviri, primescă și pe această cale sincera noastră mulțamită publică.

Cetea, în 24 Septembrie, 1892.

Pentru comitetul arangeator:

I. Bota
învēt. gr. or.

Loterie.

Mercuri în 12 Octobre, 1892.

Brünn: 36 76 70 26 89

Nr. 211.

[201] 1-3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor învățătoresci din comunele mai jos înseminate, se publică prin această concurs, cu termen de 15 zile, dela prima publicare în „Telegraful Român“.

- 1. Bulbuc-Curpeni, cu salariu anual de 150 fl.
2. Cibu, cu salariu anual de 216 fl.
3. Geoagiul de jos, cu salariu anual de 200 fl, și cartir.
4. Mada, cu salariu anual de 150 fl.
5. Sécărămb, cu salariu anual de 360 fl., plătibili în rate lunare anticipate și cartir; concurenții cunoscători de musică vor fi preferiți.

Doritorii de a ocupa unul din aceste posturi sunt poftiți a-și înainta cererile instruite conform normelor din vigóre la acest oficiu, în termenul sus indicat.

Sécărămb (Nagyág), 20 Septembrie, 1892.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Geoagiul II, în conțelegere cu respectivele comitete parochiale.

Sabin Piso, protopresbiter.

Nr. 267.

[202] 1-3

CONCURS

Pentru ocuparea postului învățătoresc la școala poporală gr. or. rom. din Zlatna, protopresbiteratul

Abrudului, se escrie concurs cu termenul de 25 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Eemolumentele împreunate cu acest post sunt:

- a) salariu anual de 200 fl. plătibili în rate lunare decursive;
b) cartir natural în edificiul școlei; și
c) lemnele trebuincioase pentru încălțit

Reflectanții au a-și trimite concursese lor instruite conform legilor din vigóre la subscrisul oficiu protopresbiteral până la termenul susindicat.

În conțelegere cu respectivil comitet parochial. Oficiul protopresbiteral gr. or. al Abrudului. Abrud, în 14 Septembrie, 1892.

Dionisiu Adamoviciu, adm. protopresbiteral

Mersul trenurilor pe liniile orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Octobrie 1892.

Table with multiple sections: Budapesta - Predeal, Budapesta, gara de vest - Rușava - Vercerova, Budapesta - Arad - Teiuș, Murăș-Ludoș-Bistrița, Simeria (Piski) - Petroșeni - Lupeni, Copșa-mică - Sibiiu - Avrig - Făgăraș, Cucurdea - Oșorheiu - Reg. săs., Arad - Timișóra, Ghiriș - Turda, Sighișóra - Odorheiu, Careii-mare - Zelău, Budapesta - Arad - Teiuș (continued), Copșa-mică - Sibiiu - Avrig - Făgăraș (continued), Cucurdea - Oșorheiu - Reg. săs. (continued), Arad - Timișóra (continued), Ghiriș - Turda (continued), Sighișóra - Odorheiu (continued), Careii-mare - Zelău (continued), Brașov - Zerneșci, Brașov - Chezdi-Oșorheiu.

Nota: Órele înseminate în stânga stațiunilor sunt a se ceti de sus în jos, cele înseminate în drépta de jos în sus. Numerele cele grase înseamnă órele de nópte.